

HRVATSKI PRIRODOSLOVNI MUZEJ

1. SKUPLJANJE GRAĐE

Prikupljanje građe izvršeno je samo u sklopu znanstvenog projekta, pripremnih radova za izložbe i pri dopunjavanju "Donacije Lorković". Važniji ciljani projekti prikupljanja su izostali jer nisu financirani. Tako je, osim osobito vrijedne prinove koja se odnosi na dosad nepoznate životinje iz Lukine jame na Velebitu (s dubine od 1392 m), ovo bila, na žalost, jedna od lošijih godina s obzirom na opseg i značaj građe koja je dospjela u zbirke Muzeja.

Prinove otkupom i poklonom su 21 mineral; 4 kom. kostiju tercijarnih kitova, 12 kom. fosilnih kostiju mamuta i bizona; divlja mačka, tvor, bizam i dvije patke od Lovačkog društva "Brusnik" iz Draganića; lubanje risa i čaglja iz Gorskoga kotara (poklon A. Frković). Razmjenom s Prirodoslovnim muzejom iz Firenze dobiveni su talijanski endemični vodozemci i gmazovi. Nakon istraživanja Lukine jame na Velebitu sva prikupljena biološka građa, uključivši i tri primjerka za znanost nove podzemne pijavice, poklonjena je Muzeju.

2. ČUVANJE I ZAŠTITA GRAĐE

Zaštita građe se uz redovitu godišnju dezinfekciju provodila prilikom preseljavanja građe za potrebe otvaranja privremenog stalnog postava, za potrebe izložaba i u okviru priprema za preseljenje u nove depoe. Zbog nedostatka stručnog osoblja i opsežnosti posla uz muzejske preparatore i tehničare na zaštiti su bila angažirana tri stalna vanjska suradnika (za paleontološku, botaničku i zoološku građu).

Čišćenje građe provodilo se na građi za izložbe o dinosaurima i vuku te, nakon zaustavljanja širenja zaraze, muzejskim šetnicima u herbaru (neadekvatan prostor depoa) te prilikom zaštite malakološke "Zbirke Rossi" i prilikom obnavljanja dijela stalnog postava.

Zaštita građe uz redovitu godišnju dezinfekciju izvršena je na malakološkoj "Zbirci Rossi" (oko 15.000 predmeta); na entomološkoj "Zbirci Weingartner" (5.740 predmeta); na osteološkoj zbirci zvijeri (50 predmeta); na herbaru Muzeja.

Restaurirane su 32 stare geološke karte i dio arhivske građe Hrvatskoga prirodoslovnog društva pohranjene u Muzeju (Hrvatski državni arhiv); 77 starih preparata zbirki "Tučan", "Kišpatić i Barić"; 240 uzoraka zbirke minerala "Lanza"; 100 preparata herpetološke zbirke; 180 mokrih preparata beskralješnjaka. Restaurirano je i 8 starih diorama beskralješnjaka.

Preparirani su: brojna entomološka građa i drugi beskralješnjaci; čagalj, lisica, ris, hobotnica, sipa; fosilni mekušci s Paga i iz Ruduše kod Sinja.

Izolirana je građa iz 20 paleontoloških uzoraka s Paga i Ruduše kraj Sinja; recentni puževi iz oko 20 uzoraka tla.

3. DOKUMENTACIJA

Uz poboljšanje zadnje verzije vlastitog softvera za inventarizaciju građe (WIN-INVENT) za tri Odjela muzeja i nabavu hardvera potrebnog za ubrzan upis građe, velik napredak postignut je nabavom GIS softvera ARC/INFO, što će nam omogućiti i vizualizaciju karata lokaliteta za pojedine prirodine. Potrebne stručne savjete dobili smo u Institutu za geološka istraživanja i Katastru Grada Zagreba, a cilj nam je da naši podaci budu kompatibilni i za njihove baze podataka. Šteta je što dosad za nabavu softvera nismo još od nikog dobili financijsku potporu. Viši kustos D. Bukovec se za potrebe unapređenja informatizacije Muzeja tijekom godine usavršavao u Parizu i Zagrebu (vidi stručni rad).

Kompjutorski je dokumentirano 700 holotipova paleontoloških svojti; 444 primjerka minerala; 1.008 biljaka; 1.500 sisavaca. U fototeku je uloženo 70 fotografija građe iz "Zbirke Olujić" i 160 dijapozitiva riba i njihovih staništa. U hemeroteku su uložena 82 novinska izreska.

4. BIBLIOTEKA

Prema potrebama Muzeja ovo je, na žalost, još jedna godina u slijedu kada su prinove neophodne za održavanje aktualnosti stručne literature bile jako mršave i nedovoljne za potrebe obrade zbirki. Od važnijih događaja valja napomenuti da smo ponovno priključeni na kompjutorsku akademsku mrežu CARNET, te da se povećava razmjena časopisa za glasilo Muzeja, časopis "Natura Croatica".

Dokumentirano je 600 naslova; 7 časopisa kupljeno pretplatom; 158 naslova (časopisa) razmjenom; 30 knjiga kupnjom; više desetaka publikacija poklonom Muzeja iz Firence, Željeznog, Venecije i Bratislave.

5. STALNI POSTAV

Nakon osam godina uređen je privremeni stalni postav (Mineraloško-petrografski odjel, Zoološki odjel) i otvoren 15. studenoga. Razrađen je dio projekta za budući stalni postav (Pleistocen - viši kustos D. Rukavina).

6. STRUČNI RAD

Matičnost: suglasnost za osnivanje Paleontološke zbirke Bale; stručni savjet i suglasnost proširenju i adaptaciji Entomološkog odjela Gradskog muzeja u Varaždinu; inspekcija stanja entomološke zbirke Prirodoslovnog muzeja u Rijeci; stručna podrška osnivanju Prirodoslovnog odjela Muzeja Slavonije u Osijeku; razrada Idejnog rješenja uređenja zgrade i postava Prirodoslovnog muzeja u Dubrovniku.

Stručni i znanstveni skupovi na kojima su aktivno sudjelovali djelatnici Muzeja: "Simpozij o fauni tla" (Zagreb, 16. do 17. veljače; 1 djelatnik); "V. kongres biologa Hrvatske" (Pula, 3. do 7. srpnja; 3 djelatnika); "Symp. on the Conservation of

Endangered Freshwater Fishes in Europe" (Bern, 20. do 22. srpnja; 1 djelatnik); "Simp. povodom 45. godina NP Paklenica" (Starigrad/Paklenica, 19. do 22. rujna; 4 djelatnika); "X. International Symp. of Biospeleology" (Firenza, 28. kolovoza do 2. rujna; 2 djelatnika); "V. European Congress of Entomology" (York, 29. kolovoza do 2. rujna; 2 djelatnika); "A Coexistence of large Predators and Man" (Lodz, 10. do 15. listopada; 1 djelatnik).

Usavršavanja: kustos T. Đerek 30 dana u Naturhistorisches Museum Wien; viši kustos D. Bukovec 10 dana u Naturhist. Museum Wien i 5 dana na kongresu korisnika GIS tehnologije u Parizu; 10 djelatnika u raznim ustanovama prilikom posjeta Sajmu minerala u Muenchen-u; 8 djelatnika u Prirodoslovnome muzeju Venecije s društvom "Museum novum"; 1 djelatnik prisustvovao Seminaru za zaštitu građe u Zagrebu; kustos M. Šoufek predao pismeni dio radnje za gemologa; 2 djelatnika na studiju muzeologije; 2 djelatnika dovršavaju magisterij; jedan djelatnik dovršava doktorat.

Objavljeno ukupno 11 stručnih radova (Leiner, Rukavina, K. Sakač, Štamol, Tvrtković); za "Hrvatski leksikon" napisano oko 70 natuknica (Balabanić, Tvrtković, Leiner).

U okviru stručnog rada ostvarena je i suradnja s raznim ustanovama i organizacijama u Hrvatskoj: s Gradskim muzejom u Varaždinu na zaštiti špilje Vindije (D. Rukavina) i na obradi entomološke zbirke Košćec (M. Kučinić i B. Gjurašin); s Ornitološkim zavodom HAZU na markiranju supova na Cresu (B. Jalžić); s pokretom Znanost mladima radom u Komisiji za ocjenu radova (S. Leiner i M. Kučinić); s muzejom Hrvatskog zagorja u akciji u povodu Tjedna kajkavske kulture (T. Đerek); s Hrvatskim geološkim društvom sudjelovanjem u radu Upravnog odbora, uredništvu Vijesti, te Organizacijskom odboru I. hrv. geološkog kongresa (K. Krizmanić); s Komisijom za speleologiju HPD-a u istraživanju Lukine jame (B. Jalžić); s Hrvatskim povijesnim muzejom i Arheološkim muzejom u Zagrebu (determinacija 70 uzoraka kamena: Min.-Petrograf. odjel); s O.Š. A. Mihanović na uređenju zbirke minerala (M. Šoufek); s izložbenom galerijom HPT-a (D. Rukavina); sa Županijom krapinskom na obavljanju predradnji za istraživanje i obilježavanje mjesta pada Hrašćinskog meteorita.

Od redovite obrade građe istaknuli bismo morfološke i kemijske odredbe (kvantitativne analize i analize mikrosomom) kristala barita, Pb-REE kristala pijemontita Nežilova i karbonata iz Busovače.

7. ZNANSTVENI RAD

Uglavnom u okviru znanstvenog projekta "Proučavanje prirodne baštine Hrvatske" (voditelj mr. geol. Krešimir Sakač) objavljeno je ukupno 17 znanstvenih radova (J. Balabanić, K. Sakač, A. Sakač, V. Zebec, M. Šoufek, M. Crnjaković, N. Tvrtković, M. Vrbek, V. Štamol, M. Kučinić, F. Perović i S. Leiner).

Istraživanjima je prikupljana građa na: Medvednici (petrografski uzorci, fosilne biljke, kukci); Žumberku (biljke, leptiri); Gornjoj Jelenskoj, Radoboju, Gornjoj Dubravi kod Ogulina (fosilni mekušci); Cresu (biljke i puževi), Lošinju, Krku i

obali Istre (biljke); Velebitu (Lukina jama) (beskralješnjaci); Risnjaku, Biokovu, Turopolju (leptiri i kornjaši); Bijelim stijenama, Sungeru, Gerovu (sisavci); Pagu (ribe).

8. IZLOŽBE

Sve su izložbe imale dobar medijski odjek u javnosti, no tek otvaranjem privremenog dijela stalnog postava posjet muzeju je znatnije povećan.

"Začudna dražest okamina" (K. Krizmanić i N. Borčić)

u Zagrebu do 1. veljače;
u Krapini od 18. veljače do 23. travnja;
u Varaždinu od 4. svibnja do 15. lipnja;
u Rijeci od 15. rujna do 30. rujna;

"Vuk ili da li je Crvenkapica pojela vuka" (I. Grbac, D. Kovačić, Đ. Huber)

u Zagrebu od 29. ožujka do 3. svibnja;
u Crnom Lugu od 17. lipnja do 12. prosinca;
u Ogulinu od 19. prosinca;

"Mediterransko drveće u bonsai kulturi" (M. Vrbek i P. Vrgoč)

u Zagrebu od 2. do 12. lipnja;

"Doba dinosaura" (D. Rukavina)

u Zagrebu od 1. prosinca;

"Stoljeće geoloških karata Hrvatske" (K. Krizmanić i J. Radovčić)

u Zagrebu od 20. prosinca;

"Speleološka ekspedicija Lukina jama" (B. Jalžić)

u Zagrebu od 14. veljače 1995. godine;

J. Radovčić je bio koautor izložbe Arheološkog muzeja iz Zagreba

"Neandertalac i počeci Europe"

u Železnom (Austrija) od 24. ožujka do 18. listopada;

Obavljani su pripremni radovi za sljedeće izložbe:

"Hrvatska okom prirodoslovca" (N. Tvrtković)

"Znanost u Hrvata: prirodoslovlje i primjena" (J. Balabanić, N. Tvrtković, M. Crnjaković, K. Sakač)

"Vukotinović" (J. Balabanić)

"Medvednica" (R. Brezinščak, E. Kletečki, D. Bukovec, M. Crnjaković, M. Vrbek)

9. IZDAVAČKA DJELATNOST

Tijekom godine izašla su dva redovita broja glasila Muzeja "Natura Croatica" vol. III. i 2 suplementa: "Fauna Croatica, Index Polychaeta" (A. Požar-Domac); "Index Florae Croaticae I" (T. Nikolić ed.); glavni urednik J. Balabanić; časopis se počeo referirati u sljedećim bazama podataka: "Geological Abstracts", "Ecological Abstracts" i "Entomological Abstracts".

Tiskani su katalog izložbe "Vuk ili da li je Crvenkapica pojela vuka", "P.&B. bonsai zbirka mediteranskog drveća"; vodič/slikovnica uz izložbu "Doba dinosaura"; jednoliski kalendar "Doba dinosaura"; katalog izložbe "Stoljeće geologijskih karata Hrvatske"; kalendar "Stoljeće geologijskih karata Hrvatske"; Zbornik "Znanstvenog skupa o Gjuri Pilaru" (HPM suizdavač i tehničko uređenje); plakati za sve izložbe; poster izložaba: "Mediteransko drveće u bonsai kulturi" i "Lukina jama"; deplijani i "Lukina jama" i "Bonsai drveće u svjetlu biologije, filozofije i estetike"; dvije videokazete o izložbama i aktivnostima Muzeja.

10. EDUKATIVNA DJELATNOST I PUBLIC RELATIONS

Vodstva na izložbama - 123; popratni pedagoški materijal uz 3 izložbe; mentorstvo u izradi 5 diplomskih radova; pomoć pri izradi 2 diplomska rada i 1 voditeljstvo seminarskog rada; 11 stručnih predavanja; V. Zebec držao kolegij "Petrografija s geologijom" (Šumarski fakultet); M. Kućinić držao vježbe uz kolegij "Zoologija avertebrata" (PMF); N. Tvrtković držao kolegij "Vertebrata" (PMF).

U suradnji s HRT snimljeno je 13 TV-emisija te 14 radio-emisija.

12. POSJETITELJI MUZEJA

Ukupno je izložbe posjetilo 7.050 ljudi.

14. DONACIJE

"Donacija Lorković" dopunjavana je prikupljanjem građe na Žumberku, Medvednici, Kalniku, Ivanšćici, Turopolju, Risnjaku i Biokovu. Izvršene su pripreme za njeno premještanje iz kovčega za evakuaciju u nove spremnice te je u tu svrhu nabavljen potreban materijal. Načinjene su kopije 98 radova akademika Lorkovića te je izvršena valorizacija njegova rada za izložbu "Znanost u Hrvata: prirodoslovlje i primjena".